

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte onsdag den 6. mai 1959 kl. 10.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e.

Til stede var: Borgen (for Borten), Bøyum, Kjøs, Mellesmo (for Meisdalshagen), Finn Moe, Offerdal, Erling Petersen, Reinsnes, Røiseland, Wikborg, Langhelle, Henrik Svensen, Hareide, Hegna, Hønsvald, Paul Ingebretsen, Ingvaldsen, Vatnaland.

Av Regjeringens medlemmer var til stede utenriksminister Lange.

Dessuten ble følgende embetsmenn gitt adgang til møtet: Fra Utenriksdepartementet: ekspedisjonssjef Jacobsen og byråsjef Hedemann. Fra Forsvarsdepartementet: ekspedisjonssjef Ramm.

Formannen: Som det står i innkallelsen, er komiteen innkalt for at utenriksministeren kan redegjøre for det *kommuniké som vil komme fra NATO-rådet*, som Regjeringen har ment det vil være en fordel å forelegge for den utvidede utenrikskomite på forhånd. Dessuten vil utenriksministeren gjerne redegjøre for en annen sak, om *våpeneksport*, som er kommet til. Denne saken kan vi kanskje ta først.

Utenriksminister Lange: Jeg tror ikke den i og for seg er noe tvilsom. Det gjelder leveranse av krutt til et beløp av omlag 3 millioner kroner fra Raufoss til Indonesia. Det har jo vært borgerkrig i Indonesia, men den er i dag av alle betraktet som utkjempet. Der er muligens noe spredte reder av opprørere ennå på Celebes, men alle regner med at noen borgerkrigssituasjon i ordets vanlige forstand er det ikke lenger.

Saken har vært forelagt nederlenderne for å høre om de hadde noen innvendinger. De har ingen innvending å gjøre. Saken har også vært forelagt i NATO's politiske komite. Der var det ingen innvending mot at vi foretok denne eksporten, og Regjeringen er innstilt på å la den gå, men ville gjerne at jeg skulle nevne dette her, når komiteen allikevel er samlet.

Wikborg: Jeg synes nok at saken er ganske tvilsom, og vi kan umulig bare etter disse korte opplysninger ta noe standpunkt og si vårt ja til dette, så jeg må ta forbehold om at man ikke uten videre kan godta det. Jeg er mer og mer kommet til at eksport av våpen og ammunisjon til steder hvor det er uro, og man ikke vet hvorhen det bærer, er i seg selv betenkelig.

Utenriksminister Lange: Vurderingen ikke bare hos oss, men i alle de vestlige land som er med i NATO, er den at man nå vet – ikke hvor det bærer hen, men at det har båret dithen at Regjeringen Soekarno er herre i Indonesia. Det opprøret som var for et par år siden, er ferdig, bortsett fra noen små motstandsreder, og har ingen sjanse til å vinne fram. Det har jo fra en rekke vestlige land i det siste

år og mer enn det foregått et utstrakt salg av våpen og ammunisjon til Indonesia. Det har til stadighet vært klarert gjennom den politiske komite i NATO for at man skulle ha oversikt til enhver tid over hvilke mengder varer som ble eksportert. Det har vært etter nederlandsk ønske det har vært gjort.

Vi har altså forholdt oss slik i dette tilfelle at vi først har spurt Nederland og deretter forelagt det for NATO-rådet, uten at det noe sted har vært reist innvendinger mot salget. Det er i lys av det at Regjeringen i dette tilfelle har ment at det kan ikke være noen tvil.

Vatnaland: Eg må seia at eg kan ikkje seia korkje frå eller til i dette spørsmålet, for eg er ikkje nok orientert om det og kan ikkje taka noko standpunkt.

Formannen: Både når det gjelder hr. Wikborg og hr. Vatnaland, måtte man gjerne få rede på hvilke opplysninger de vil ha. De må eventuelt kunne fremskaffes.

Wikborg: Jeg er prinsipielt mot eksport av våpen til andre enn våre nærmeste allierte som ledd i vårt eget forsvarssystem.

Vatnaland: Det har vore hevda at ein skal ikkje eksportera krigsmateriell eller ammunisjon og liknande til land der det er borgerkrig. No er det uråd for meg her på ståande fot å ha fullt overblikk over den indre uro som har vore i Indonesia, og om ein kan seia at det er heilt avslutta.

Når det gjeld det prinsipielle spørsmålet, ligg eg ikkje så langt unna det synet hr. Wikborg har gjort gjeldande.

Formannen: Regjeringen kan jo da ta det som er sagt her, til etterretning. I og for seg har ikke komiteen uttalt seg, men Regjeringen får jo handle i samsvar med sitt konstitusjonelle ansvar.

Så var det neste sak – NATO-kommunikeet.

Utenriksminister Lange: Som det vil være kjent for komiteen, har Sovjet-Samveldet i noter til den amerikanske regjering og til den tyske regjering hevdet at gjennomføringen av planene om å stasjonere raketter og kjernefysiske ladninger til rakettvåpen i NATO-landene bare kan ha som mål å ødelegge utsiktene for de forestående stormaktsforhandlinger i Genève.

I forbindelse med disse notene, som man gjerne vil ha besvart for å tilbakevise denne beskyldningen, har det fra amerikansk side vært foreslått at i stedet for at landene hver for seg skulle svare på disse notene, skulle NATO-rådet sende ut en pressemelding som viser at det her ikke dreier seg om noe annet enn gjennomføringen av det vedtak som NATO-rådet gjorde på regjeringssjefmøtet i desember 1957.

Når forslaget om en slik pressemelding kommer nå, må det ses i sammenheng med at den amerikanske regjering er i ferd med å inngå bilaterale avtaler med flere NATO-land – Forbundsrepublikken Tyskland, Nederland, Italia og Tyrkia. Disse

avtaler er rammeavtaler om status for de amerikanske styrker som skal ha ansvaret for de lagre av atomladninger som det er tale om å opprette i disse landene, og det er rammeavtaler om den nødvendige utveksling av opplysninger for opplæring av mannskaper til å betjene utskytingsmidlene og ladningene.

Det er på det rene at det i den aktuelle situasjon for Forbundsrepublikkens vedkommende skulle gjelde lagre av atomladninger til taktiske atomvåpen, taktiske rakettvåpen av samme type som dem vi har besluttet å ta med i vårt forsvar, men for vårt vedkommende uten atomladninger i landet. Det er altså for Tysklands vedkommende ikke tale om mellomdistanseraketter i den nåværende situasjon. Men på spørsmål fra oss om ikke det kunne opplyses uttrykkelig, er det svart, at nei, en av de ting som det skal forhandles om, er hele Tysklands stilling med hensyn til atomforsvaret, og da ville det være dumt å gi fra seg kortene før spillet overhodet er begynt rundt forhandlingsbordet.

Med Italia er det derimot sluttet en avtale, og det har vært gjort kjent gjennom pressen før, om opprettelsen av et batteri mellomdistanseraketter i Italia. Og det forhandles med Tyrkia om en lignende avtale om mellomdistanseraketter på tyrkisk område.

Disse avtalene er offentlige avtaler, og de må ligge til gjennomsyn i den amerikanske kongress i 60 dager før kongressen kan ta dem opp til behandling. Derfor må de legges fram innen 15. mai, og det er det som har gjort offentliggjøring av dette kommunikeet aktuelt nå. Avtalene må legges fram i alle tilfelle før 15. mai for at den sittende kongress skal kunne behandle dem. Ellers vil det bety en utsettelse på over 6 måneder, inntil kongressen i året 1960 kunne ta fatt på dem.

Dette ble tatt opp i møtet i rådet i Paris den 30. april, altså dagen før 1. mai, og der ga general Norstad de nærmere opplysninger om hva det dreiet seg om, og som jeg nå har gjengitt hovedpunktene i. Etter instruks fremholdt den norske representant Boyesen på det møtet at tidspunktet for offentliggjørelse etter vår mening var uheldig, nå like foran utenriksministermøtet i Genève. Det kunne bli utlagt som om NATO hadde fått hastverk med å offentliggjøre disse avtalene umiddelbart før forhandlingene skulle starte, og det ville bare være å gjøre den sovjet-russiske propaganda en tjeneste.

Det var flere delegasjoner som ga uttrykk for at de var enige i at tidspunktet var uheldig, men de hevdet at med de frister som gjaldt i den amerikanske kongress, hadde man ikke noe valg.

I en innberetning etter møtet 30. april ga vår representant, ambassadør Boyesen, uttrykk for som sitt syn at det til tross for det uheldige tidspunkt ikke vil være noen støtte fra noen av de andre delegasjoner i NATO for en 6 eller 12 måneders utsettelse av vedtak om avtaler med de forskjellige land som er berørt. Heller ikke de land som vanligvis deler norske synspunkter i NATO-rådet, vil støtte et slikt syn. På denne bakgrunn kan det være en fordel at det blir gitt en uttalelse fra NATO-rådet som i første rekke tar sikte på å gjøre det klart for offentligheten at man ikke står overfor et nytt eller plutselig vedtak, og at det ikke foreligger noe nytt initiativ som er tatt like før Genève-møtet, men at det hele er et ledd i forberedelsene til gjennomføringen av 1957-vedtaket, som har pågått kontinuerlig hele tiden.

I møtet 2. mai foreslo så den tyske representant at man skulle ta inn et avsnitt i utkastet til pressemelding som sa:

«Rådet er enstemmig av den oppfatning at de arrangementer som er nevnt ovenfor av hensyn til Alliansens sikkerhetsinteresser bør bli satt i verk så snart som mulig.»

Dette møtte sterk motstand ikke bare fra oss, men fra de aller fleste land, og det forslaget ble latt falle.

Det som nå blir meddelt, er altså at på grunnlag av rådsvedtaket av 1957 er det forhandlet, og at det for visse land nå vil bli sluttet avtaler om utveksling av de nødvendige opplysninger og om den nødvendige opplæring av mannskaper som skal betjene kjernefysiske våpen.

Vi har gjennom diskusjonene i rådet bidratt til at kommunikeet får en slik form at det ikke skulle kunne oppstå misforståelser. Men vi er dessuten innstillet på at siden det i kommunikeet brukes uttrykket avtaler vil bli inngått med visse land, uten at disse landene blir spesifisert, vil vi fra norsk side gjøre det helt klart at Norge ikke er berørt av slike avtaler, og at det ikke er inntrått noen forandring i vårt standpunkt hvor det gjelder plaseringen av atomladninger på norsk område.

Vi har jo allerede mannskaper under opplæring, og det er kjent. Men det er altså ikke kommet noe nytt til for vårt vedkommende. Det vil bli gjort klart i forbindelse med offentliggjøringen av dette kommunikeet fra NATO. Vi har drøftet det i Regjeringen, og er der kommet til at når det ikke har vært noen støtte å få fra en eneste av de andre delegasjonene for en utsettelse, så kan vi ikke motsette oss en pressemelding om gjennomføringen av et vedtak som vi selv var med på i desember 1957 på regjeringssjefmøtet i Paris.

Formannen: Jeg takker for redegjørelsen. Er det noen bemerkninger?

Hegna: Jeg må si at jeg er enig i den vurdering utenriksministeren gjenga, som var fremført av vår ambassadør Boyesen ved forhandlingene første gang. Et slikt skritt som man her har fått inntrykk av – dette er jo bare en muntlig redegjørelse – må vel sies å komme på det uheldigst mulige tidspunkt, for så vidt man ønsker at de forhandlinger som skal begynne 11. mai skal føre fram til et resultat, og i hvert fall ikke legge hindringer i veien for den videre forhandlingsgang.

Jeg vil ikke si noe mer om det på det nåværende tidspunkt, bortsett fra at jeg kan jo godt forstå at Regjeringen, etter at det er blitt klart at man ikke kan få noen støtte for en utsettelse, ikke selv har funnet å burde fremme forslag om det. Men jeg vil jo si at hvis Regjeringen etter overveielse var kommet til at her sto man overfor et så viktig skritt at den burde nytte helt ut sine avtalemessige rettigheter for å hindre et uheldig skritt, ville jeg vært avgjort for at denne komite hadde gitt sin tilslutning til et sånt standpunkt.

Jeg tror det er helt riktig at dette skritt – et sånt kommunike med hva det innebærer – vil bli oppfattet på en ganske bestemt måte i retning av at disse forhandlinger tas egentlig ikke helt alvorlig. Jeg tror det vil være riktig at

Regjeringen gir uttrykk for sitt syn ikke bare overfor komiteen, men overfor Stortinget. Dette er en sak av den art at jeg mener Stortinget på den måte som man anser hensiktsmessig, så snart som mulig bør bli orientert om den.

Formannen: Før jeg gir ordet til dem som har tegnet seg, vil utenriksministeren gjerne lese opp pressemeldingen fra NATO som det er meningen å sende ut. Da har man jo grunnlag for å vurdere det som kommer.

Utenriksminister Lange: Det møte i NATO's råd hvor dette kommuniqué skal sluttbehandles, blir holdt i formiddag. Det begynner kl. 11 norsk tid, og den teksten man er blitt enige om, er i norsk oversettelse som følger:

«Rådet drøftet i dag den senere tids noter fra Sovjet-Samveldet til flere NATO-regjeringer i hvilke det blir hevdet at NATO-landenes løpende program for innføringen av moderne våpen er et forsøk på å torpedere på forhånd de forhandlinger som skal begynne i Genève 11. mai. Den samme påstand forekommer i det kommuniqué som ble sendt ut etter møtet i Warszawa-pakten 28. april.

Rådet har i samråd med NATO's militære myndigheter drøftet den fremgang som er gjort med å utstyre alliansens styrker med moderne våpen og å trene dem for disse, deri innbefattet ordninger som er truffet, og som det forhandles om med visse NATO-land (for opprettelse av lagre av kjernefysiske sprengninger og for nødvendig trening på dette område.)

Rådet slo fast at dette program for å styrke NATO's forsvar er en følge av de retningslinjer som har gjeldt i NATO i lengere tid, og som man er kommet frem til gjennom felles vedtak av NATO-landene. Iverksettelsen av dette program har pågått i mer enn 2 år, noe som fremgår av den erklæring som ble sendt ut etter statsministermøtet i desember 1957 og som bekreftet den tidligere beslutning å utstyre NATO-styrkene med moderne våpen. Dette motbeviser antydningen om at disse tiltak har et aggressivt formål, eller at de, som påstått i Sovjet-notene, har til hensikt å ødelegge utsiktene for det kommende Genève-møtet.

Rådet var enig om at de betraktninger som kom til uttrykk i Rådets kommuniqué i mai 1957 fremdeles er gyldige. I desember 1957 erklærte NATO's statsministre at

«Samtidig som Sovjet-lederne hindrer en alminnelig nedrustningsavtale, har de gjort det klart at de mest moderne og ødeleggende våpen, medregnet raketter av alle slag, blir innpasset i de sovjetiske væpnede styrker. Etter Sovjet-Samveldets syn bør alle europeiske stater unntatt Sovjet-Samveldet – uten å vente på alminnelig nedrustning – ta avstand fra kjernefysiske våpen og raketter, og bare stole på våpen fra før atomalderen.

Så lenge Sovjet-Samveldet holder fast på denne holdning, har vi ikke noe annet alternativ enn å holde oss årvåkne og passe på forsvaret vårt. Vi der derfor fast innstilt på å oppnå det mest effektive mønster for NATO's

militære, defensive styrke, og ta hensyn til den aller siste våpentekniske utvikling.»» Dette er slutten på sitatet fra desembermøtet i 1957.

Rådet minner om og understreker særlig følgende erklæring som inneholdes i kommunikeet i Rådsmøtet i mai 1957, og som utgjør grunnlaget for NATO's politikk på dette område:

«Før en tilfredsstillende avtale om nedrustning er nådd, kan ingen makt ha rett til å nekte alliansen de moderne våpen som trengs for deres forsvar. Hvis den frykt som Sovjet-Samveldet foregir å nære, er alvorlig, kan den lett fjernes. Det eneste som trengs er at Sovjet-Samveldet godtar en alminnelig nedrustningsavtale med effektive kontroll- og inspeksjonstiltak innenfor rammen av de forslag Vestmaktene gjentatte ganger har lagt fram, og som fremdeles er et vesentlig grunnlag for deres politikk.»»

Røiseland: Den formuleringa høyrdest ikkje ut til å vere så verst, og saka må vel no gå sin gang, det er vel ikkje noko å gjere ved det. Men eg høyrer også til dei som synest at tidspunktet ikkje er heldig, for dersom russarane ikkje meiner det alvorleg med desse tingingane i Genève – og det kan vi ikkje vite noko om, det kan godt vera dei ikkje meiner det så alvorleg – har dei på sett og vis fått eit greitt utgangspunkt for sin propaganda: å leggja skjulda på dei andre og seie at dei andre ikkje vil ha avspenning.

Eg er merksam på at sjølv sagt kan ein også seie at dette kan vere naudsynt eller ynskjande for å vise russarane at Vesten meiner det alvorleg med sitt forsvar. Men sjå det veit vel russarane likevel at dersom det bryt saman i Genève, vil rakettbasane kome.

Som sagt: Eg synest på same måten som Utanriksdepartementet og hr. Hegna at tidspunktet ikkje var bra, men min konklusjon er likevel at saka får gå sin gang i den situasjon vi er komne i. – Formuleringa av kommunikeet som det høyrdest ut for meg etter den raske opplesing, var vel så pass bra som ho etter tilhøva kunne bli.

Vatnaland: Eg vil berre kort seia frå at eg har ikkje noko serleg å merka til den utgreiinga som utanriksministeren kom med her, dei synsmåtane han gjorde gjeldande, og det utkast til kommuniké som han las opp. Etter berre å ha høyrte det i denne opplesinga, har eg ikkje heft meg ved noko der som eg ikkje kan godta.

Kjøs: Jeg er enig i Regjeringens syn når det gjelder tidspunktet. Men når den ikke får noen tilslutning til dette syn, er det min oppfatning at da kan vi ikke forhindre at Vest-Europas forsvar blir utbygd. Og spesielt synes jeg at når vi tar i betraktning det bidrag vi selv yter til Vest-Europas forsvar, har vi ikke noen moralsk rett til å hindre at de andre bygger ut sitt forsvar i den grad de mener det er nødvendig. Derfor mener jeg at denne saka får gå sin gang, og jeg har heller ikke noe å merke til det kommuniké som skal sendes ut. En utsettelse på 6 – 12 måneder er en meget lang utsettelse, så jeg kan godt forstå at man finner den meget vanskelig. Jeg synes det er rimelig å handle som det er foreslått.

Wikborg: En del av disse opplysningene har vel vært offentliggjort før. Jeg mener å ha sett i avisene både om stasjonering av mellomdistanseraketter i Italia, og at det foregår forhandlinger med Tyrkia, så det er vel ikke noe egentlig oppsiktsvekkende nytt i dette. Selv om jeg helt ut deler de synsmåter som er kommet frem om at tidspunktet er uheldig sett fra vårt synspunkt, skjønner jeg at vi er i en tvangssituasjon, og jeg har derfor for mitt vedkommende ikke noe å bemerke til den redegjørelse utenriksministeren ga.

Formannen: Det råder ikke stor uenighet om at dette kommer på et uheldig tidspunkt. Men på den annen side er det jo slik som utenriksministeren sa, at selv om det i NATO-rådet er mange som deler den oppfatning at dette er et meget uheldig tidspunkt, er det ingen der som vil ta ansvaret for å gå til en utsettelse av saken.

Et annet spørsmål er om det var absolutt nødvendig å blande NATO-rådet inn i dette, om det ikke kunne ha greidd seg med at de to makter som har fått notene, svarte.

På den annen side er det jo klart at Norge kan ikke nedlegge noe veto i denne sak, det er jo faktisk det det dreier seg om, vi kan ikke sette oss mot at denne pressemeldingen blir sendt ut.

Det jeg egentlig ville si, var at jeg tror det er av ganske vesentlig betydning at det teknisk ordnes slik at når denne pressemeldingen blir offentliggjort, kommer meldingen om at dette ikke gjelder Norge, umiddelbart etter – det er jo folk som kjenner presseteknikken i Utenriksdepartementet – slik at dette blir klart med det samme.

Utenriksminister Lange: Det var også Regjeringens mening. Når det gjelder hr. Hegnas ønske om at jeg skulle omtale dette i Stortinget, så kan jeg selvfølgelig gjøre det, men det blir vel da post festum, fordi avgjørelsen treffes i det møte som holdes i dag. Det kan jo gis en orientering, men det er vel vanskelig å få det til i dag, og da kan det ikke bli før i begynnelsen av neste uke.

Hegna: Det som jeg ser som betydningsfullt, er at den norske regjeringens standpunkt blir kjent i Stortinget, ikke bare gjennom den meddelelse som er kommet til denne komite. Dette er en så pass viktig sak at det bør skje. Om man skal ta det i et lukket eller i et åpent møte, vet jeg ikke.

Utenriksminister Lange: Jeg tror det måtte bli i et lukket møte.

Hegna: Jeg er fullt klar over den komplikasjon som det er at vi har en kommunistrepresentant i Stortinget, men jeg tror det er riktig overfor Stortinget at det får en slik melding.

Formannen: Det er kanskje en mulighet for at det kunne gjøres i dag i et lukket møte etter det åpne. Jeg tror også det vil være av stor betydning at Stortinget får en orientering.

Hegna: Det er meget som taler for at denne orientering burde gis i dag. På den annen side vil det å sammenkalle et lukket møte sådan i en hast skape mange slags rare forestillinger som man helst bør unngå. Slik som saken nå står, kan man ikke få foretatt noen endring, men jeg tror det har betydning at Stortinget som helhet blir klar over hvordan dette ligger an, og man måtte kunne ta et møte på mandag eller tirsdag i neste uke.

Utenriksminister Lange: Etter det som har vært sagt fra komiteen, tror jeg jeg skal forhandle med presidentskapet om en anledning en av de to første dagene i neste uke.

Wikborg: Det var akkurat det samme som hr. Hegna sa, jeg også satt og tenkte på, at det ville skape en atmosfære omkring spørsmålet som ikke ville være adekvat, om vi skulle ta et slikt møte i dag. Men når det først skal skje i neste uke, etterat dette kommuniké har vært offentliggjort, kan man kanskje like godt, kanskje heller, ta det i et åpent møte – uten at jeg har full oversikt over det akkurat i øyeblikket.

Borgen: Jeg ba også om ordet for å si at det må være svært betenkelig å gjøre noe som kan lage mer blæst omkring denne sak enn det egentlig er grunnlag for. Hvis man lager til et ekstraordinært møte på en eller annen måte, vil saken jo få et oppslag som den etter min oppfatning slett ikke fortjener, og som det ikke er noe reelt grunnlag for. Dette er vel egentlig ikke noe nytt eller noe annet enn det Stortinget tidligere har gitt sin tilslutning til.

Skal det gis noen redegjørelse – og jeg vil ikke sette meg mot det – får en selvfølgelig overveie måten. Men jeg stiller meg tvilende til om det er berettiget eller nødvendig å gi noen spesiell redegjørelse i Stortinget i denne sak, fordi opplegget og hele forhistorien er slike at den kunne passere uten at det ble gjort – og hvis det skulle ha den virkning at det ble noen halloi, og at saken vakte mer oppsikt enn nødvendig, ville jeg for min egen del si at det var bedre at det hele passerte uten noen meddelelse.

Formannen: Får jeg lov å si – bare for å sette tingene i det rette lys – at jeg forstår det slik at det man gjerne vil ha, er et lukket møte hvor utenriksministeren kan redegjøre for den holdning som den norske regjering har tatt til hele denne plan om en pressemeddelelse, noe som det vel er umulig for utenriksministeren å si offentlig av hensyn til at man ikke kan røpe forhandlinger i NATO-rådet.

Røiseland: Hr. Wikborg meinte at om møtet kom fyrst i neste veke, kunne det haldast for opne dører. Det synest eg ikkje kan gjerast av omsyn til våre NATO-

partnerar, for blir det halde for opne dører, må vi rekne med at då kan pressa og opinionen finna på å sjå det slik at det er ein kraftig motsetnad mellom Noreg og dei andre NATO-land. Eg synest derfor at vi bør halde møtet for stengde dører.

Utenriksminister Lange: Jeg er enig i at skal det gis en meddelelse, må det gjøres i lukket møte.

Jeg vil også gjerne presisere i tilslutning til hr. Borgen at det er ikke noe nytt i saken som vi her stilles overfor. Det er utelukkende et spørsmål om vurdering av offentliggjørelsen av en pressemelding akkurat på dette tidspunkt. Det er i grunnen det som er det eneste hvorom det er dissens, eller hvor vi altså inntar en annen og mer utpreget holdning enn de andre medlemsland i NATO – skjønt de aller fleste medlemsland der har gitt uttrykk for at de også syntes tidspunktet var uheldig.

Wikborg: Når det gjelder offentligheten her hjemme, har kanskje spørsmålet lukket møte eller ikke lukket møte en viss betydning. Men man må vel regne med at opplysninger som fremkommer om spørsmål som dette, før eller siden vil lekke ut, så hvis man overhodet overfor Stortinget skal gå inn på det standpunkt Norge har inntatt under forhandlingene, og det forsøk vi har gjort på å få utsatt offentliggjørelsen, så kommer man vel like langt enten man tar den ene eller den annen ordning.

Jeg hadde trodd at redegjørelsen ville ta sitt utgangspunkt i 1957-vedtaket og vise at dette er en konsekvens av det, og da kunne man gjøre det helt offentlig, men skal man gå nærmere inn på de sider som har vært berørt her, får vi vel ta et lukket møte. – Men om vi tror at dermed er hemmeligheten bevart, er nok det en overdreven optimisme.

Erling Petersen: Det forekommer meg at man blåser denne sak opp til dimensjoner som den egentlig ikke har. Det dreier seg om en pressemelding som konstaterer ting som allerede har foregått. Det er ikke noen nye standpunkter. Det Regjeringen kan fortelle Stortinget, er at den har ønsket en utsettelse. Det ønske har ikke vært så sterkt at man har tatt de fulle konsekvenser av det, men har akseptert meldingen. Det er det hele, altså denne sjatteringen at man ønsket en utsettelse, og for å få meddelt det, skal man sette i gang hele dette svære apparatet med et hemmelig møte! Jeg synes at man likesom snakker seg opp og får tillagt saken en betydning som den ikke kan ha.

Hr. Wikborg sa at fra hemmelige møter siver opplysninger ut. Vi må vel si at det ikke skulle være vanskelig for oss å få underrettet de forskjellige grupper om dette Regjeringens standpunkt, hvis det er enkelte som mener at enhver stortingsmann bør være klar over at Regjeringen har hatt denne lille nyanse at den har ønsket meldingen utsatt, uten å presse saken lenger. – Jeg vil be om at man overveier en gang til nødvendigheten av hele denne svære historien med et hemmelig møte.

Hegna: Det vanlige er jo, hvis det fra et større eller mindre antall medlemmer av komiteen ytres ønske om at en sak som behandles her, skal bringes inn for Stortinget, at det blir imøtekommet. Det har aldri vært nødvendig å bruke forretningsordenens bestemmelse om at når fire medlemmer av komiteen ønsker å få en sak inn for Stortinget, må det gjøres. Etter de uttalelser som er falt her, skulle jeg tro at det riktige måtte være at man fikk et stortingsmøte om saken. Etter uttalelsene tror jeg også det er riktig at det blir et hemmelig møte.

Wikborg: Hvis vi skal ha et møte om utenrikspolitiske spørsmål, kunne det kanskje la seg gjøre å knytte noen andre utenrikspolitiske spørsmål til dette, så det ikke ble stående som en så enestående sak. Jeg vet ikke om det er noe å si om Kypros eller andre spørsmål som er oppe i øyeblikket. – Da ville det gjøre seg litt bedre med et slikt møte.

Utenriksminister Lange: Etter det som er sagt i denne senere del av debatten, vil jeg ikke låse meg fast, men vil gjerne få anledning til å drøfte med presidentskapet hvordan man kan gjøre alle Stortingets medlemmer kjent med det standpunkt Regjeringen har tatt i denne sak.

Ingvaldsen: Jeg får større og større betenkeligheter ved at det skal holdes et slikt møte, enten hemmelig eller offentlig, for etter det jeg har forstått, er meningen med å gi denne utenrikskomite hemmelige informasjonen basert på det forhold at selv fra et hemmelig møte i Stortinget må man regne med at det kan komme ut visse opplysninger. De ting Regjeringen har på hjertet å gi informasjon om, er jo særlig sådanne ting som ikke skal ut. Jeg synes man måtte kunne finne en måte å orientere Stortingets forskjellige medlemmer på uten å ha en så stor affære som et hemmelig møte.

Formannen: Som saken ligger an, vil jeg foreslå at det overlates til utenriksministeren i samråd med presidentskapet å avgjøre hvordan man best kan få underrettet Stortingets medlemmer om Regjeringens holdning i denne sak. – Er man enig i det? – Ingen har uttalt seg mot det.

Møtet hevet kl. 10.45.